

OD OBYVATEĽA K OBČANovi

ATLAS INŠPIRÁCIÍ ALEBO AKO ZAČAŤ BUDOVAŤ KOMUNITU: otvorený receptár plný inšpirácií pre tých, ktorí by chceli niečo spraviť pre svoju komunitu, ulicu, štvrť či mesto, alebo cesta od obyvateľa k občanovi.

Autorky:

- **Mária Radváková**
- **Ingrid Doležalová**

názov výstupu: ATLAS INŠPIRÁCIÍ ALEBO AKO ZAČAŤ – otvorený receptár plný inšpirácií pre tých, ktorí by chceli niečo spraviť pre svoju komunitu, ulicu, štvrť či mesto, alebo cesta od obyvateľa k občanovi.

zadávatel': Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

národný projekt: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK

ITMS kód projektu: 314011M298

operačný program: OP Efektívna verejná správa

zdroj financovania: Európsky sociálny fond

obdobie vyhotovenia/spracovania: august 2019

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Národný projekt ÚSV ROS

Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík predstavuje praktickú časť projektu. Zastrešuje dvanásť pilotných projektov, ktoré testujú rôzne participačné scenáre a nástroje zapojenia verejnosti do tvorby verejných politík na 4 úrovniach (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna). Zameranie verejných politík predstavuje témy, ako sociálna inklúzia, otvorené dáta, udržateľná mobilita, deti a mládež, medziobecná spolupráca, využívanie verejných priestorov, odpadové hospodárstvo, environmentálna výchova a vzdelávanie. Projekty boli do pilotnej schémy vybrané na základe samostatnej výzvy na predkladanie projektov ÚSV ROS, realizovanej v novembri 2015. Na základe dvanástich memoránd o spolupráci medzi ÚSV ROS, konkrétnym subjektom verejnej správy (VS) a vybranou mimovládnu organizáciou, ktorá vznik projektu iniciovala, vznikne dvanásť verejných politík, pripravených na zavedenie do praxe. Pilotná schéma je súčasne cenným zdrojom dát pre analytickú činnosť, ktorá predstavuje druhú časť projektu.

Analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe

Analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe predstavuje teoretickú časť projektu, ktorá je zameraná na analytickú, metodickú, legislatívnu činnosť. Na základe analytickej, metodickej a legislatívnej činnosti bude priebežne budovaná verejne elektronicky dostupná znalostná databáza. Výsledkom bude *Analýza stavu a možností participácie v SR*, ako aj návrhy na legislatívne zmeny zvyšujúce účasť verejnosti v procese prípravy, tvorby, implementácie, monitoringu a revízie verejných politík.

Budovanie kapacít v prostredí VS predstavuje samostatný blok činností. Jeho cieľom je identifikovať príčiny nedostatočnej aplikácie inovatívnych a participatívnych metód v praxi verejnej správy. Bude navrhnutý profil absolventa, architektúra a sylaby špecializovaného vzdelávacieho programu, ako aj metodiky pre nový vzdelávací program s názvom „Participatívna tvorba politík v prostredí verejnej správy“. Súčasťou je pilotné testovanie programu vzdelávania na troch skupinách účastníkov z prostredia VS (štátna správa, regionálna územná samospráva, regionálne združenia miest a obcí, miestna územná samospráva).

Mesto Svidník a pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík

Mesto Svidník sa v lete 2017 pripojilo spolu s Centrom pre výskum etnicity a kultúry do realizácie pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík, ktorá je jedným z pilierov [národného projektu](#) Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS) s názvom: Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Pilotnú schému tvorí [12 pilotných projektov](#), testujúcich nové modely zapájania verejnosti do tvorby verejných politík na štyroch úrovniach verejnej správy:

- úroveň miestnej územnej samosprávy,
- úroveň regionálnej územnej samosprávy,
- mikroregionálna úroveň,
- národná úroveň (štátna správa).

Pilotný projekt: Miesto pre všetkých, integračná stratégia

Problematika znevýhodnených a marginalizovaných skupín je citlivá agenda, pretože majú z dôvodu svojho sociálneho vylúčenia v porovnaní s väčšinovým obyvateľstvom oveľa nižší sociálny kapitál. Z toho dôvodu si obce často nevedia poradiť so zapájaním týchto skupín do verejného života a ovplyvňovania verejných politík.

Cieľom projektu bolo otestovať participatívny proces tvorby lokálnej stratégie inklúzie a opatrení vedúcich k inklúzii rôznych znevýhodnených skupín. Zámerom bolo zlepšenie sociálnej súdržnosti na lokálnej úrovni v meste Svidník s možnosťou rozšírenia na ďalšie vybrané samosprávy v regióne a aplikáciu princípu medziobecnej spolupráce.

Na príprave stratégie Mesto pre všetkých spolupracovalo s expertkami z Centra pre výskum etnicity a kultúry, ako aj so zástupcami verejnosti a jednotlivých znevýhodnených a zraniteľných skupín v meste a ďalšími relevantnými aktérmi (existujúce subjekty z radov mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti).

Aktivity projektu pozostávali z terénneho výskumu miery inklúzie zraniteľných skupín v lokalite mesta Svidník. Bola vytvorená pracovná skupina, vďaka ktorej boli identifikované potreby a navrhnuté riešenia, ktoré štartujú procesy zamerané na inkluzívny koncept spolužitia „mestá pre všetkých“. V rámci procesu a na základe zozbieraných kvalitatívnych dát vznikla **STRATÉGIA INKLÚZIE ZNEVÝHODNENÝCH SKUPÍN VO SVIDNÍKU s názvom SVIDNÍK PRE VŠETKÝCH**, ako aj metodický materiál zameraný na zapájanie zraniteľných skupín a participatívnu tvorbu verejných politík na lokálnej úrovni.

Hlavné výstupy:

- Mesto pre všetkých alebo lokálna stratégia inklúzie.
- Prípadová štúdia založená na podrobnom poznaní špecifik a potrieb mesta Svidník a jeho obyvateľov.
- SWOT analýza s identifikovanými slabými a silnými stránkami a potrebami smerom k znevýhodneným skupinám.

- Model/mechanizmus spolupráce samosprávy a MNO pri tvorbe a prijímaní politik na lokálnej úrovni.

Kontaktné osoby:

Mesto Svidník:

- Ján Holodňák – primátor
- Marcela Ivančová – primátorka
- Mgr. Bc. Jana Micenkova: jana.micenkova@svidnik.sk
- Kristina Tchirová: kristina.tchirova@svidnik.sk

Centrum pre výskum etnicity a kultúry:

- Jana Kadlečíková: kadlecikova@cvek.sk, 0905 751 408
- Elena Gallová Kríglerová: kriglerova@cvek.sk, 0908 715 419
- Alena Holka Chudžíková: chudzikova@cvek.sk, 0944 156 858

OD OBYVATEĽA K OBČANOVÍ

ATLAS INŠPIRÁCIÍ ALEBO AKO ZAČAŤ BUDOVAŤ KOMUNITU: otvorený receptár plný inšpirácií pre tých, ktorí by chceli niečo spraviť pre svoju komunitu, ulicu, štvrť či mesto, alebo cesta od obyvateľa k občanovi.

K prebudeniu občianstva a aktívneho zapájania sa do spravovania vecí verejných občas netreba veľa. Prekážkou sa ukazuje čokoľvek nepoznané a váhavo zvažované pred premenou pocitov, ako by mala naša spoločnosť lepšie fungovať. Často stoja aktívni ľudia pred otázkou, čo môžu spraviť a či budú veci po ich intervencii fungovať lepšie. Budú. Atlas inšpirácií vznikol ako doplnkový výstup z pilotného projektu Svidník – mesto pre všetkých.

Atlas inšpirácií praje rozletu, kreativite a energii pustiť sa do aktivít a posunúť tak našu spoločnosť zase o trochu ďalej k jej lepšej verzii – a to nech sú zmeny v nej žiaduce kdekoľvek.

Materiál predstavuje otvorený dokument, do ktorého bude možné voľne dopĺňať ďalšie „recepty a projekty“, ktoré pomáhajú budovať silné komunity a občiansku spoločnosť.

Spracované príklady predstavujú riešenia z existujúcej dobrej praxe a skúseností občianskeho sektora a aktuálnych trendov pozorovaných tak na Slovensku, ako aj v zahraničí. Materiál sa venuje aktuálnym oblastiam a témam, ktoré majú vplyv na život v mestách a obciach.

Jednotlivé inšpiratívne nápady a príklady dobrej praxe boli pre účely tejto publikácie rozdelené do týchto tematických okruhov:

- **participácia**
- **samospráva**
- **verejné priestranstvá**
- **zeleň v meste**
- **šport v meste**
- **zamestnanosť**
- **dobrovoľníctvo**

PARTICIPÁCIA

Participácia občanov predstavuje podieľanie sa občanov a občianok a ich aktívne prispievanie k správe vecí verejných. Inak povedané, voľbami akéhokoľvek druhu účasť obyvateľstva v týchto sférach nekončí a ani by končiť nemala. Osvedčené postupy a nástroje v tejto sfére opätovne a celosvetovo dokazujú, že participácia je základom priamej demokracie a efektívneho fungovania spoločnosti.

Mestské zastupiteľstvo a mestské komisie

Účasť občanov a občianok na zastupiteľstve a komisiách je o demonštrácii prítomnosti občanov ako predstaviteľov verejnosti v procese rozhodovania, predstavuje podanú ruku obyvateľov na spoluprácu s mestom či obcou, pričom sú tieto stretnutia aj miestom stretávania a sieťovania sa občanov a subjektov, ktorým záleží na lepšom živote v mieste ich pôsobenia či bydliska.

Kancelária verejnej participácie

Kancelária pre participáciu verejnosti bola zriadená v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto, je organizačným útvarom miestneho úradu a jej existencia a fungovanie inšpirujú svojimi aktivitami. Založenie podobnej kancelárie nemusí vychádzať iba z kompetencií miestneho úradu, aktívni občania a občianky môžu zriadiť podobný subjekt ako predvoj a prvý krok k serióznym aktivitám a diskusiám týkajúcich sa participácie v danom meste či obci. Kancelária zriadená aktívnymi obyvateľmi napomôže prepojeniu občanov s miestnymi úradmi (<https://www.banm.sk/kancelaria-pre-participaciju-verejnosti/>).

Participatívny rozpočet

Zavádzanie participatívneho rozpočtu v mestách a obciach ako jedného z nástrojov participácie má svoje korene v brazílskom Porto Alegre, kde sa obyvatelia v roku 1989 rozhodli podieľať na zmenách v ich meste prostredníctvom rozhodovania o časti rozpočtu, ktorú použili na realizáciu svojich predložených a verejnosťou odhlasovaných projektov. Participatívny rozpočet sa uskutočňuje aj na Slovensku a k jeho vlajkovým lodiam patria Bratislava-Nové Mesto, mesto Trnava alebo napríklad Banská Bystrica.

Participatívny rozpočet pre stredné školy

Nástroj participácie študentov, vďaka ktorému sa môžu priamo podieľať na zlepšení prostredia vo svojej škole, pomáhajú jej rozvoju, ale aj rozvoju svojho okolia. Priamym zapojením sa rozhodujú o využití vyčlenených finančných prostriedkov školského rozpočtu, podávajú projekty, hlasujú o ich poradi a aj ich realizujú. Dobrým príkladom sú participatívne projekty v školách v Trenčianskom kraji (http://www.minv.sk/?ros_np_participacia_partirozpocet).

Občiansky návrh – formulár

Formulár, ktorým sa môžu občania podieľať na tvorbe svojho okolia a lepšej kvality ich života, slúži na návrhy a sťažnosti, prípadne postrehy občanov smerom k vedeniu mesta a príslušným oddeleniam mestského úradu, miestnym poslancom, prípadne aj priamo smerom k primátorom. Niektoré miestne občianske združenie môže pôsobiť ako sprostredkovateľ informácií, ktorým

smerom sa pri predkladaní návrhu alebo riešení problému občanov treba uberať, zastupuje občanov pri komunikácii s obyvateľmi čiastkovo, prípadne úplne. Pravidelnou komunikáciou a starostlivosťou o otvorené prípady v podobe komunikácie, napríklad s príslušnými odborníkmi mestského úradu, aktívne dbá na nájdenie riešenia a dodržiavanie zákonných lehôt platnej legislatívy Slovenskej republiky.

Občianske noviny

Noviny, ktoré tvoria miestni obyvatelia obyvateľom. Noviny sú založené na prezentácii subjektov 3. sektora (občianskych združení, mimovládnych organizácií a pod.), vzdelávanie o témach 3. sektora (2 % z dane, ako získať finančné prostriedky pre subjekty, ako písať projekty a pod.) a tvoria priestor na výmenu inšpirácií. Vzdelávacie rubriky môžu byť zamerané na slovník pojmov a hlbší náhľad do tém tretieho sektora. Autentická sponda občianskych subjektov podnecuje uvedenie si aspektu jednotnosti, prepojenia a podobnosti práce jednotlivých subjektov. Zámerom je aj podnecovanie aktivizácie občanov a občianok, ktorí by sa pri čítaní novín rozhodli rôznym spôsobom zapojiť do prezentovaných aktivít. Prierezovou témou je participácia a pravidelné vzdelávanie čitateľov v nej. Vytvorenie priestoru na tému mesiaca, pre poslancov, predsedov a členov mestských komisií, ktorí svojimi príspevkami vystupujú ako mosty efektívneho fungovania samosprávy z pohľadu tretieho sektora. Noviny sa tiež môžu venovať príkladom dobrej praxe z ostatných miest Slovenska, ale napríklad aj pravidelným príspevkom o ekologických kauzách v okolí, pozitívnym príkladom zodpovedného podnikania alebo fungovaniu jednotlivých oddelení mestského úradu, a to všetko s dôrazom na premostenie na tretí sektor, tak ako sa rozhodli inšpirovať svoje okolie Občianske noviny Humenné.

Občianska knižnica

Založenie občianskej knižnice predstavuje dve roviny: prvou je vytvorenie priestoru (police, sekcie) na publikácie s občianskou tematikou v miestnej knižnici na základe dohody s vedením knižnice o zakúpení inšpiratívnych kníh o fungovaní tretieho sektora a predloženého zoznamu aktívnym občianskym združením alebo mimovládnu organizáciou, ktorá si vezme občiansku knižnicu pod svoje krídla a bude s knižnicou aktívne spolupracovať pri jej aktualizácii (napr. publikácie o účtovníctve pre mimovládne organizácie, ako napísať projekt, fundraising a pod.). Druhou rovinou je vytvorenie priestoru na dokumenty mesta v tlačenej forme pre seniorov a ich pravidelná aktualizácia. V pohodlí a tichu knižnice si tak môžu obyvatelia preštudovať dokumenty mesta (napr. všeobecne záväzné nariadenia a ich zmeny, štatút mesta, materiály pripravené na schválenie mestskými komisiami, mestskou radou a mestským zastupiteľstvom a pod.). V prípade nutnosti vyhotovenia kópie môžu čitatelia využiť dostupné služby knižnice. Oplatí sa uvažovať aj nad založením viacerých rovnakých či podobných miest v meste či obci (napr. v kaviarniach, miestach stretávania sa seniorov, mládežníckych kluboch, v školách a pod.).

Filmový festival Jeden svet

Prínosom tohto medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov a premietania jeho filmov v regiónoch je vytváranie priestoru na stretávanie sa ľudí v komunite. Celý postup prihlasovania sa za organizátorov festivalu v meste či obci je uvedený na webovej stránke festivalu (www.jedensvet.sk/regiony). Aktívni jednotlivci, skupina jednotlivcov či rôznou formou organizované subjekty sa prihlásia za organizátorov filmového festivalu vo svojom meste či obci.

Následne im koordinátorka pre regióny poskytne inštrukcie a upresní zoznam filmov určených na premietanie v regiónoch a lokálni organizátori si naplánujú samotné termíny premietaní a sprievodných podujatí. Začne sa tak stretávať komunita ľudí, ktorým nie sú globálne problémy a problémy našej spoločnosti ľahostajné, pričom je sieťovanie, spoznávanie sa a nadväzovanie kontaktov a spolupráce príjemným a užitočným aspektom každého premietania. Forma a rozsah sprievodných podujatí poskytujú priestor na kreativitu lokálnych organizátorov a potrieb komunity.

Iniciatívnosť obyvateľov obytných domov

Čo robiť, ak sa v byte nad vami a pod vami nekúri, niektorí obyvatelia mrznú už niekoľko zím a pomoc je aj po pravidelných urgenciách u správcu bytovky v nedohľadne? Čo robiť, ak z ničoho nič vyrastie pri bytovke parkovisko, ktoré výrazným spôsobom znehodnocuje kvalitu života jej obyvateľov (zvýšená prašnosť, výfukové plyny, hluk, dostupnosť parkovania vodičom z celého mesta, znížená bezpečnosť pre chodcov a cyklistov v obytnej zóne, problém v denných hodinách zaparkovať motorové vozidlo pri svojej vlastnej bytovke, neoznačené čiary parkovacích miest a následné poškodzovanie vozidiel pri parkovacích manévroch a pod.)? Iniciatíva bytovky T-8 v Humennom sa rozhodla tieto problémy riešiť, podeliť sa o svoje skúsenosti a pomôcť tak priamo, prípadne nasmerovať obyvateľov z celého mesta v podobnej situácii na riešenie podobných problémov. Lebo aj to, čo kvári v obývačke, sa dá riešiť.

Mapovanie a výskum tretieho sektora

Každej aktivite by mala predchádzať odborná príprava. Ale ako spolupracovať a snažiť sa o lepšie podmienky života v meste či obci, ak ani nevieme, kto vlastne tí aktívni občania sme, v akých subjektoch sme združení, aké máme aktivity a aké sú naše ciele? V informovanosti je sila a efektivita nášho pôsobenia, preto je predpokladom úspechu zlepšovanie životných podmienok vo svojom okolí mapovanie, prípadne až výskum tretieho sektora. V tomto prípade je základnou aktivitou, ktorá si vyžaduje hlavne trpezlivosť, nahliadnutie do registrov všetkých neziskových účtovných jednotiek pôsobiacich v meste či okolí, aby o sebe jednotlivé subjekty vedeli a začali sa prípadne stretávať a spolupracovať. Je potrebné si položiť otázku: kto tvorí občiansku spoločnosť a tretí sektor? Správna odpoveď znie: občianske združenia, neziskové organizácie, nadácie, neinvestičné fondy, záujmové združenia právnických osôb, spoločenstvá vlastníkov bytov, politické strany a politické hnutia a cirkvi a náboženské spoločnosti/.

Škola tretieho sektora

Cielené certifikované vzdelávanie pre predstaviteľov tretieho sektora v meste, obci či okolí založené na vzdelávaní pracovníkov mimovládnych neziskových organizácií, ale aj aktívnych občanov, prípadne skupín občanov, s cieľom vzdelanostnej podpory ich aktivít a profesionalizácie ich pôsobenia (napr. školenia, ako založiť občianske združenie, ako písať projekty, kde a ako získať finančné prostriedky na svoje aktivity, ako postupovať pri vytváraní petície, ako organizovať komunitu – základy komunitného organizovania a pod.).

Koordinácia tretieho sektora

Kto sa nestretáva, ten sa nepozná. Pravidelné, ale aj nepravidelné stretnutia aktívnych občanov a občianskych združení, napríklad hodinu pred kultúrными podujatiami alebo diskusiami, prispievajú k vzájomnému spoznávaniu sa a nadväzovaniu vzťahov, inšpirujú, ale môžu viesť napríklad aj k diskusiám o riešení tém v meste či obci, ktoré trápia obyvateľov naprieč komunitami (napr. problém s používaním chemických postrekov v meste tak v súkromných záhradách, ako aj pri údržbe a starostlivosti o mestskú zeleň – dôsledok: látky používané pri chemických postrekoch nepoznajú hranice ulice či katastra, vdychujú ich všetci obyvatelia bez rozdielu a negatívne pôsobia na stav nášho zdravia; chýbajúce „venčoviská“ v meste: znehodnocovanie životného prostredia sa týka všetkých komunít, napr. mamičiek s deťmi, seniorov, absentuje vyčlenený priestor pre domácich miláčikov a ich majiteľov – spoločné úsilie môže dopomôcť k riešeniu tohto častého problému najmä v našich mestách).

Aktivity Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Inšpiratívnym zdrojom informácií sú napríklad oficiálne stránky Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktoré pravidelne informujú o prebiehajúcich a plánovaných projektoch a činnostiach úradu, možnostiach vzdelávania a aktivitách podporujúcich aktívny rozvoj občianskej spoločnosti

(<https://www.minv.sk/?ros>, <https://www.facebook.com/SplnomocnenecROS/>).

Komunikácia s ostatnými organizáciami a pozvánky na aktivity

Pozývať na svoje aktivity cielene ostatné subjekty tretieho sektora v meste či obci (v dnešnej dobe už sa dá skôr elektronickou formou prostredníctvom sociálnych sietí alebo pozvánkou zaslanou elektronickou poštou) je rozhodne dobrý nápad. Prehlbuje sa tak spolupatričnosť a komunikácia medzi združeniami a nadväzujú sa spojenectvá prospešné na zlepšovanie života v meste či obci.

Posilnenie aktivít a aktívnych občanov v rómskom spoločenstve

Máte nápad na projekt v rómskom spoločenstve alebo na projekt prepájania tejto komunity s majoritnou? Skúste sa skontaktovať s lídrom komunity alebo vajdom, farárom či učiteľmi a prediskutujte najprv reálnosť projektu s nimi. Netreba však podceňovať aj miestnych aktívnych občanov, ktorým záleží na ich komunite.

Dobrovoľnícky program

Vytvorenie programu pravidelných dobrovoľníckych aktivít v určitý deň a hodinu v týždni poskytne všetkým komunitám v meste či obci, priestor aktívne sa zapojiť do zlepšovania kvality života (napr. každú sobotu od 10:00 do 12:00 hod. aktivity: úprava verejného športoviska, zbieranie odpadkov, osádzanie lavičiek, budovanie komunitnej záhrady a pod.). Každý dobrovoľník si tak nájde to svoje – takú aktivitu pre svoje mesto či obec, ktorá ho zaujme a bude napĺňať. Pravidelné dobrovoľnícke aktivity sa tak stanú súčasťou budovania vzťahu so svojím mestom a obyvatelia budú mať dobrý pocit z dobre investovaného času, svojho aktívneho prístupu, nadviazania lokálnych spojení a rozšírenia lokálnych kontaktov.

Projekt vytvárania si vzťahu s mestom Humenné

Vzťah s mestom či obcou je jednoznačne proces, ktorý sa nedá deklarovať slovným spojením „mám rád/rada svoje mesto/obec“. To nestačí. Kto je obyvateľom mesta či obce? Ten, kto tu má trvalý pobyt, alebo ten, kto doň dochádza za prácou a každé ráno privezie svoje deti na strednú školu a manželku do práce, utratí financie za zaplatenie obeda, nákup potravín, oblečenia, školských pomôcok, verejnú dopravu a športový krúžok svojich detí na mestskom zimnom štadióne? Čo to vlastne znamená mať vzťah so svojím mestom či obcou? Hrdiť sa alebo aj podľa svojich možností prispieť k jeho/jej rozvoju, počínajúc záujmom o dianie a jeho/jej fungovanie? Ak si tento postoj nevyjasní každý z nás, veci sa meniť nezačnú. Dobrým spôsobom vytvárania vzťahu so svojím mestom či obcou je na začiatok mať na očiach ich názov, kdekoľvek sa dá, aby sa dostal do povedomia ľudí. Predávať tričká s názvom alebo erbom mesta, alebo uskutočniť výstavu plagátov grafických dizajnérov z celého sveta, ktorých spoločným menovateľom je názov mesta Bardejov, tak ako to v roku 2019 uskutočnil Bardejovčan Peter Javorík v spolupráci s miestnym občianskym združením Kandeláber a kultúrno-komunitným centrom Bašta. Tak bude postavený prvý základný kameň chrámu ozajstného vzťahu so svojím mestom či obcou. A potom treba v jeho stavbe svojimi aktivitami už len pokračovať.

Komunitná nadácia

Ak je komunitná nadácia mesta aktívna a ide tým správnym smerom, ako napríklad Komunitná nadácia Bardejov, jej aktivity prispievajú k aktivizácii obyvateľov mesta a prehlbujú ich vzťah s mestom. Nadácia pomáha rozvíjať a realizovať inovatívne myšlienky s využitím rôznych zdrojov v komunite (zdroj: <http://www.knbj.sk/cms/>). V obciach o nadáciách tohto typu ešte veľmi nepočuť, ale môžete byť prví. Nech sú vám inšpiráciou aktivity tejto jednej z najaktívnejších komunitných nadácií na Slovensku.

Veľtrh mimovládnych organizácií

Stretávanie sa mimovládnych subjektov je dôležité aj z hľadiska ich efektívneho fungovania v oblasti ich pôsobenia. Bez poznania svojich spolupútnikov, ktorí sa podieľajú na vytváraní kvalitnejšieho života v mieste pôsobenia s dôrazom na všetky komunity, sa kráča chodníčkom aktívnych občanov ťažšie. Sieťovanie je nevyhnutnosťou a prináša veľa dobrých nápadov a spojení. Ďalším pravidelne vytvoreným priestorom na prezentáciu aktivít jednotlivých subjektov tretieho sektora preto môže byť ich spoločný pravidelný veľtrh, napríklad aspoň raz ročne.

Dôležitosť vizuálov organizácie

Neoddeliteľnou súčasťou šírenia povedomia o občianskom združení alebo mimovládnej organizácii a ich aktivitách je dobré premyslenie samotného loga organizácie, pričom netreba zabúdať ani na logá tém jednotlivých programov. S takýmto štruktúrovaným vizuálom sa následne pracuje účinnejšie pri propagácii aktivít, pomôžu napríklad sprehľadniť aj výročnú správu organizácie.

Putovné výstavy inštitúcií

Putovné výstavy známych inštitúcií sú tiež veľmi dobrým príkladom možností zviditeľnenia a zvyšovania povedomia o rôznych témach a komunitách. Výstava Samospráva, rešpektujúca práva detí a mladých ľudí Nadácie pre deti Slovenska, predstavuje princípy samosprávy rešpektujúcej

práva detí a mladých ľudí vo všeobecnosti a v jednotlivých sektorových politikách, pričom rovnomená príručka výstavu dopĺňa

(http://www.codetipotrebuju.sk/wp-content/uploads/2018/01/samospravy-web-1.pdf?fbclid=IwAR2RIP5gu8HpsUA00yb744brFIZ5jukolkGBilG11qnrCiOPJiLCl_zUYPs).

Ďalším príkladom je výstava Školy s rešpektom tej istej inštitúcie (<https://sway.office.com/L4KPy8oTKJgwyCjQ>).

SAMOSPRÁVA

Efektívne fungovanie samosprávy v mestách a obciach je nevyhnutným predpokladom dobrej kvality života v nich. Znalosť fungovania samosprávy, zisťovanie potrieb jej obyvateľov v spojení s otvorenosťou a transparentnosťou umocňuje zapájanie verejnosti. Dobre fungujúca samospráva je preto priestorom na spoluprácu, mostom ochoty zlepšovať životné podmienky v meste či obci.

Voľby (komunálne, parlamentné, prezidentské, EÚ, referendum)

Aktivity spojené s propagáciou aktívnej účasti voličov na voľbách sú zdrojom zvyšovania zodpovednosti a povedomia o fungovaní štátu a jeho inštitúcií, rovnako ako zvyšovania aktívneho prístupu a záujmu občanov a občianok o spravovanie vecí verejných. Akékoľvek aktivity tohto druhu budú dobrým dôvodom na diskusie, stretávanie sa komunity a jej zblížovanie.

Žiacka knižka politika

Sediť si pri nedeľnej kávičke a pozrieť si aktivitu miestnych poslancov, ktorí boli volení, je snom každého voliča a voličky. Inšpiratívne je založenie webovej stránky, ktorá poskytne voličom údaje o hlasovaní miestnych poslancov v jednotlivých témach, ich prítomnosti na zasadaniach miestneho zastupiteľstva a komisií a porovná údaje s inými mestami podobnej veľkosti prostredníctvom vydarenej a pútavej grafiky – tak ako na tom pracuje občianske združenie Občianska agentúra komunitného rozvoja 1317 v Humennom.

Rozpočet mesta

Obyvateľom mesta chýbajú dostupné informácie o rozpočte mesta v zrozumiteľnej forme. Tabuľky preplnené číslami s názvami položiek a skupín položiek neumožňujú detailnejšie pochopenie rozpočtu mesta. Pozitívny je prístup otvorenosti objasňovania mestského rozpočtu príslušným odborom mestského úradu či členmi miestnej finančnej komisie obyvateľom na individuálnej, ako aj na skupinovej báze. Prednášky spojené s diskusiou, prípadne pravidelné odborné príspevky v mestských alebo regionálnych novinách, alebo na webovej stránke mesta či obce pomôžu lepšiemu pochopeniu mestského rozpočtu, ako aj prehodnotenie požiadaviek obyvateľov, ktoré niekedy nie sú v súlade s pravidlami rozpočtu.

Mestský úrad

Rôzne skupiny obyvateľstva potrebujú komplexné a dostupné informácie o fungovaní mestského či miestneho úradu. Prednášky o ich činnosti alebo priamo workshopy sú nie veľmi využívaným, avšak efektívnym spôsobom šírenia informácií o kompetenciách a činnosti jednotlivých oddelení a referátov. Tieto aktivity môžu byť spojené napríklad s príjemným posedením pri čaji o piatej alebo s inou formou príjemného občianskeho vyžitia.

Volebné obvody

Analýza volebných obvodov môže odhaliť úskalia približovania miestnych obyvateľov k poslancom. Na Slovensku existujú stále mestá, ktoré majú, napriek pomerne veľkému počtu obyvateľstva žijúceho v nich, len dva volebné obvody. Miestni poslanci majú takto k obyvateľom

veľmi ďaleko a nemajú dobrý prehľad o dianí v jednotlivých častiach ich obvodu. Ideálom pre väčšinu miest je uvedenie si rozmiestnenia základných škôl a znásobenie počtu volebných obvodov tak, ako to bolo v minulosti. Viac volebných obvodov znamená lepší kontakt s komunitou. A aktivity komunitného druhu v okolí, ak nie priamo v školách, môžu tejto efektívnej zmene dopomôcť.

Guerilla documenting

V dnešnej pretechnizovanej dobre často ani neprečítame všetky e-maily. Preto môže byť návrat k tlačenej forme šírenia povedomia o rôznych aktuálnych témach v meste pre vyťažенých poslancov praktickým spôsobom posúvania informácií tam, kam sa majú dostať – na úrodnú pôdu. Dokumenty vhoďené do schránky poslancov v budove mestského alebo obecného úradu v tom správnom období a v ten správny čas môžu niekedy robiť zázraky (napr. pred zasadáním miestnej komisie, zastupiteľstva alebo mestskej rady). Postupné odkladanie si dokumentov sa môže časom zmeniť na zakladanie osobných knižníc jednotlivých poslancov, pričom môžu tieto dokumenty šíriť v tlačenej alebo elektronickej forme ďalej alebo poskytnúť svojmu okruhu voličov.

VEREJNÉ PRIESTRANSTVÁ

Fyzicky verejne dostupný priestor ľahko prístupný všetkým, ktorý slúži na využívanie verejnosťou a je definovaný vo všeobecnom záväznom nariadení mesta či obce, predstavuje možnosti na skvalitňovanie fyzickej stránky mesta. Keďže verejné priestranstvá existujú vo všetkých mestách a obciach, je len na ich obyvateľoch a samospráve, ako sa rozhodnú ich rozvíjať a využívať.

Pocitová mapa

Dvadsaťdva miest Slovenska neváhalo a začalo spolupracovať s tvorcami pocitových máp, ktoré sú založené na využití mapy Google a predstavujú dobrý zdroj informácií od občanov smerom k politikom o tom, ako sa obyvatelia cítia vo svojom meste. Princípom je osem tematických okruhov, z ktorých každý pozostáva z dvoch otázok, odpovede, na ktoré sú obyvateľmi zaznamenané vo forme označenia príslušného miesta a prípadne doplnenia komentára v textovom poli s ním súvisiacim. Pocitové mapy obsahujú pocity obyvateľov miest, ktoré, ak bude vôľa vedenia mesta, môžu po analýze vyústiť do manuálov verejných priestorov vytvorených na mieru jednotlivým mestám tak, ako to bolo napríklad v prípade mesta Prešov (www.pocitovemapy.sk).

Plán Bratislava

Inšpiratívne čítanie pre tých, ktorí nevedia, ako začať zmeny vo svojom meste. Každé mesto či obec by mali mať svoj „plán“ zlepšenia života v ňom. Publikácia vznikla na základe spolupráce kolektívu autorov a je založená na myšlienke, ako urobiť Bratislavu lepším miestom pre život. Prvá časť knihy sa zameriava na to, ako musí byť nastavené riadenie mesta, aby bolo možné zmysluplne usmerňovať jeho rozvoj, druhá časť je venovaná už konkrétnym oblastiam mestskej politiky, pričom sa v nich prepletajú vízie zmeny s navrhovanými krokmi. Kniha je dostupná aj na stiahnutie v PDF formáte (zdroj: <https://www.planbratislava.sk/>).

Trhovisko

Trhovisko je miestom stretávania sa ľudí už odnepamäti. Na Slovensku je mnoho miest a obcí, kde trhovnícky priestor zápasí s nevyhovujúcimi podmienkami a často je jeho význam podceňovaný. Sústreďenie sa na obnovu, prípadne prestavbu trhoviska v meste či v obci, prinesie veľa poznatkov o komunite v meste, komunite trhovníkov a ich potrebách. Aktívne občianske združenie, mimovládna organizácia alebo skupina aktívnych občanov môžu v spolupráci s mestom a prostredníctvom projektov efektívne prispieť k zveľadeniu takéhoto výrazne efektívneho miesta na stretávanie sa všetkých obyvateľov.

Verejné športoviská

Zmapovanie verejných športovísk je prvým krokom k ich zveľadeniu, nastavenia systému údržby a využívaniu všetkými komunitami v meste. Je jedno, či ide o športovisko patriace základnej alebo strednej škole, o verejné priestranstvo, obyvateľmi spontánne premenené na športovisko, alebo o outdoorové tréningové ihrisko postavené v rámci nejakého projektu. Všetky športoviská, ktoré

verejnosť využíva alebo by mohla využívať, si zaslúžia pozornosť vedenia mesta, ale aj samotných obyvateľov. Stanú sa tak miestom aktívneho odpočinku a stretávania sa komunit v meste či obci.

„Venčoviská”

Ak to dokázali v Prešove a iných mestách, nebude to nemožné. Absencia „venčovísk” najmä v mestách je zdrojom napätia v mnohých lokalitách. Spolupráca tretieho sektora s vedením mesta a hlavným architektom mesta, prípadne radou architektov, by mohla pri vôli zainteresovaných vyústiť do vytypovania vhodných lokalít a následnej realizácie, ideálne vo všetkých mestských častiach. Na „venčoviskách” by mohli prebiehať rovnako tréningy poslušnosti aspoň pre vytypované komunity obyvateľstva (napr. deti, seniori).

Okrášľovací spolok

Skupina nadšencov zapálených za krajšie miesto svojho života je schopná presadiť mnohé zmeny týkajúce sa verejných priestorov. Ak sa stretne cieľavedomosť a vášeň pre vec, ktoré sa snúbia s vôľou zachovávať historické hodnoty mesta, vedia sa vytypované lokality premeniť na krajšie verejné priestory, pričom často netreba veľa – vôľu, čas a spoluprácu. Bratislavský okrášľovací spolok je toho príkladom

(<http://bos-bratislava.sk/o-nas/>, <https://www.facebook.com/BratislavskyOkraslovaciSpolok/>).

Kritická masa (Critical Mass)

Kritická masa je celosvetové podujatie propagácie mestskej cyklistiky a predstavuje pravidelnú cyklojazdu, ktorá je prejavom snáh o zlepšenie podmienok cyklistov v meste. Na cyklojazde organizovanej vždy v posledný piatok v mesiaci sa, a to vo viac ako 500 mestách sveta, zúčastňujú všetky komunity vrátane rodín s deťmi a jej priebeh je prispôsobený prestávkami tak, aby ju zvládol každý. Možnosti využívania bicyklov v meste rastú a problémom s infraštruktúrou a dopravou čelia takmer všetky mestá či obce, nevynímajúc ani naše hlavné mesto (<http://www.criticalmass.sk/>).

Plán komunitného rozvoja

Dobrým faktorom aktivizmu môže byť riešenie lokálnych problémov vypracovaním plánu, ktorý bude riešiť akútne problémy v komunite. Každá komunita si môže s prispením aktívnych občanov a občianok pôsobiacich v nej zostaviť svoj vlastný plán rozvoja svojej komunity, a nie len tak apelovať na lokálnych politikov, ale aktívne sa zapojiť do jeho plnenia. Založenie takého plánu je uskutočňované na participačnej a zvyčajne interaktívnej forme územného plánovania a môže byť zdrojom riešení aj problémov vnútri komunity.

Fotografická súťaž

Fotografická súťaž sa dá realizovať v rôznych témach, pričom tie môžu byť zamerané napríklad na architektonické bariéry v meste či obci. Súťaž môže vyvrcholiť usporiadaním vernisáže za účasti ľudí, ktorí sa do súťaže zapojili, ako aj predstaviteľov samosprávy. S témou sa dá pracovať aj v rámci bariér v nás, nielen pri mapovaní architektonických bariér. Zapojené do súťaže môžu byť všetky cieľové skupiny, a to v spolupráci so samosprávou, ale aj mimovládnyimi organizáciami. Dobrým príkladom je fotografická súťaž Bariéry pod lupou organizovaná občianskym združením Sociálny Prešov o. z., ktorej cieľom bolo upozorniť na architektonické bariéry v meste Prešov (<http://www.socialnypresov.sk/zdravotne-postihnuti-obcania/bariery-nase-kazdodenne/454-galeria-bariery-pod-lupou>).

ZELEŇ V MESTE

Trendom posledných rokov je zmena pohľadu na zeleň v meste či obci pod vplyvom klimatických zmien. Zeleň spolu s architektúrou mesta či obce tvoria ich rás a priamo vplývajú na pocity obyvateľov, ktorí v nich žijú. Riešia páľčivé výzvy dneška, ale hlavne zásadne prispievajú k určovaniu kvality života všetkých komunít v lokalite, a dokonca priamo vplývajú na hodnotu nehnuteľností, ktoré sa v nej nachádzajú.

Príroda v meste

Klimatické zmeny nútia veľa miest zmeniť prístup k prírode v meste. Prehriate verejné priestranstvá zvyšujú pocitovú teplotu, k zhoršovaniu situácie prispievajú aj neodborné zásahy do zelene v meste a neprispôsobovanie starostlivosti o ňu, ignorujúc klimatické zmeny. Mimovládna nezisková organizácia Živica spolu s autorkou Ing. Zuzanou Hudekovou, PhD. vytvorila príručku Príroda v meste, ktorá prináša informácie a návody, ako sa k súčasným problémom zelene v meste postaviť

(https://mestske-vcely.sk/app/uploads/2018/10/Pr%C3%ADroda_v_meste.pdf).

Mestské včely

Strechy, záhrady a terasy môžu byť domovom včiel v mestách. Včely sa starajú o samotné opeľovanie a udržiavajú biodiverzitu okolia, pričom svoj med filtrujú. Tento trend sa rozširuje po celom svete a okrem spomínaných efektov má vytvorenie včelínov a starostlivosť o ne aj vzdelávací vplyv a poskytuje priestor na vytvorenie zase jednej z komunít v meste (<https://www.zivica.sk/en/node/27>).

Komunitná záhrada

Dobrým spôsobom spájania a spoznávania sa ľudí je vytvorenie komunity okolo komunitnej záhrady, ktorú si vytvoria obyvatelia na základe lokálnych potrieb. Komunitná záhrada môže slúžiť na pestovanie ovocia a zeleniny, ale aj na kultúrne posedenia a rôzne druhy aktivít, ktoré sa obyvateľom v danej lokalite žiadajú. Dochádza tak k prepojeniu človeka s prírodou, spoznávaniu susedov, zmysluplnému tráveniu času všetkých druhov komunít. Viac o komunitných záhradách sa dočítate napríklad na stránke mimovládnej neziskovej organizácie Živica (<https://www.zivica.sk/sk/komunitne-zahrady/komunitne-zahrady>).

Partizánske záhradníctvo (Guerilla gardening)

Opustené zanedbané oblasti a oblasti, o ktoré sa nikto nestará, nemusia predstavovať záťaž pre mesto či obec a ich okolie. Aktívni obyvatelia nemusia čakať na vedenie mesta a technické služby, aby boli mesto či obec krajšie. Aktivita s mierou a v medziach všeobecných pravidiel spríjemní tie zákutia okolia, ktoré lákali doteraz len ich prirodzených obyvateľov. Napríklad, slnečnice v okolí knižnice rozžiaria ne jeden pohľad.

Zelená pre Prešov

Podpora zelených projektov v meste môže fungovať aj vo verzii Zelená pre... (podľa potreby doplňte názov svojho mesta alebo obce). Ako príklad môže slúžiť podpora „zelených“ projektov

v meste Prešov, o ktoré organizáciu/občianske združenie Sociálny PREŠOV žiadatelia v rámci prvého ročníka aktivity ZELENÁ PRE PREŠOV požiadali. Špecifický cieľ aktivity bol vybudovať alebo revitalizovať zeleň v Prešove (vysadenie kvetov, školských políčok, bylinových záhonov, jedlých živých plotov a pod.). Zámerom bolo z financií, ktoré sa občianskemu združeniu Zelená pre Prešov podarilo získať z 2 % z daní, podporiť malé komunitné projekty materských škôl, základných škôl a aktívnych občanov v meste, o ktoré sa mohli v rámci výzvy uchádzať. Prostredníctvom takto dizajnovanej komunitnej aktivity, ako je Zelená pre Prešov, môžete venované financie cez 2 % z daní vrátiť obyvateľom svojho mesta.

Adoptuj si kvetináč/záhon a pod.

Jednoduchá aktivita, ktorá spája rôzne komunity. Dá sa „adoptovať“ čokoľvek a následne sa o adoptovanú vec, priestor starať a zveľaďovať ho. Dobrým príkladom môže byť kvetináč. Aktivitu je dobré realizovať v spolupráci so samosprávou, kde kvetináče sú majetkom mesta/obce, hlinu dodáva rovnako mesto/obec a rastliny vysádzajú jednotlivci, firmy, ktoré si kvetináč adoptujú. Jednoduchá aktivita, ktorou sa dá v rámci verejných priestranstiev veľa zmeniť a priestory „zazeleniť“. Podobnú aktivitu je možné realizovať s deťmi zo škôl, ktoré si adoptujú kvetinový záhon pred verejnou budovou, vysadia kvety a starajú sa o zverený priestor.

ŠPORT V MESTE

Prierezovou oblasťou občianskej existencie v meste či obci je možnosť športového využitia všetkých komunit. Športová infraštruktúra, aktívne zapájanie sa do športových aktivít či pasívne využitie fanúšikov športu skvalitňuje životné podmienky všade, kde je o šport záujem. V súvislosti s kvalitou verejných priestranstiev poskytuje šport možnosti súdržnosti, ale aj budovania si vzťahu či identity so svojím mestom či obcou. Nezanedbateľný je aj prínos športu na zlepšovanie vzťahov a zdravia obyvateľov.

Konferencia športu v meste

V každom meste pôsobia športové kluby a združenia občanov, ktoré sa venujú nejakému druhu športovej aktivity, pričom netreba zabúdať ani na športuchtivú nikde neorganizovanú verejnosť. Konferencia o športe v meste môže slúžiť ako aktivita, ktorá môže byť zorganizovaná aktívnymi obyvateľmi, ktorí majú blízko k športu, prípadne sa na jej zorganizovaní môže podieľať miestna komisia športu. Prezentácia fungovania a dosiahnutých výsledkov jednotlivých športových klubov a združení pôsobiacich na území mesta či obce pomôže sprehľadniť aktivity a potreby klubov, poukáže na problémy, s ktorými zápasia, ozrejmí princípy ich financovania a motivuje obyvateľov na zapojenie sa do športových aktivít. Konferencia športu bola zorganizovaná napríklad v meste Humenné za aktívneho pričinenia mestskej komisie športu a jej vedenia.

Letné športové kempy

Každé leto zápasia rodičia s problémom aktívneho trávenia času svojich detí. Tematické športové kempy sa postarajú o aktívne využitie mládeže, ale prípadne aj ostatných skupín obyvateľstva, spestria tak príjemné strávenie letného obdobia a inšpirujú obyvateľov k aktívnemu využívaniu športových zariadení a pozitívnemu prístupu k športu.

Športové centrum pre tínedžerov 14+

Vekovej skupine tínedžerov od 14 rokov chýbajú aktivity počas prechodu zo základných škôl na vyšší stupeň vzdelávania. Vytvorenie športového centra pre túto vekovú skupinu pôsobí motivačne a preventívne pred neuhmi tínedžerského života v meste. Aktívni rodičia sa môžu spojiť a vtiahnuť do vytvorenia športového centra alebo programu vedenie mesta, ktorému by malo predchádzať dôsledné mapovanie športových potrieb tejto skupiny.

Fond pre športové talenty

V každom meste sa nájdu športové talenty, ktorých výkony prekonajú výkony rovesníkov, no s pribúdajúcimi výkonmi sa ich rodičia stretávajú s problémami financovania najmä pri individuálnych športoch. Mestá a obce zvyčajne podporujú kolektívne športy, ale na individuálne talenty sa zabúda, pričom náklady na rozvoj talentu, napríklad v krasokorčuľovaní, prevýšia prvotné očakávania rodičov. Vytvorenie fondu na podporu športových talentov pomôže rozvíjať ich talent a poskytne možnosti prezentácie mesta.

ZAMESTNANOSŤ

Postačujúci príjem rodiny je zásadným faktorom fungovania obyvateľstva v meste či obci a kvality ich života. V spoločnosti, kde bolo zvykom dlhodobo sa spoliehať na veľkých regionálnych zamestnávateľov a kde nebola flexibilita rôznych možností príjmu skúšaná, je prínosom každá možnosť nového pohľadu na zamestnanosť. Lokálne zdroje od tých, ktoré sú obyvatelia schopní vyprodukovať prostredníctvom svojich zručností, až po tie, ktoré replikujú zaužívané praxe, pomôžu zamestnanosti v meste či obci.

Komunitné trhy

Trhy alebo trhovisko v každom meste či obci sú historicky miestom prirodzeného stretávania sa obyvateľstva a sú vo svojej podstate komunitného, teda spoločenského charakteru. Obnovenie tradície trhov v meste či obci môže viesť k efektívnym spojeniam, prezentáciám lokálnych produktov, predajcov z dvora, ale napríklad aj k inšpiráciám podnetov pre malé podnikanie. Ich komunitný charakter priláka obyvateľov na prechádzke, a ak sa komunitné trhy pripravujú a vykonávajú tak ako v Bardejove a organizuje ich Komunitná nadácia Bardejov, ktorá má s podporou komunitného života dlhoročné skúsenosti, námestie v meste či obci zrazu ožije a rozvinie pocit komunitnej spolupatričnosti (http://www.knbj.sk/cms/?page_id=1754).

Predaj z dvora

Málokto vie, že môže predávať svoje vyprodukované prebytky. Slovenská legislatíva takú možnosť ponúka a zaradením sa do komunity predajcov z dvora môže nejedna domácnosť zúžitkovať to, čo už nepotrebuje a efektívne tak svoj prebytok využije. Návšteva veterinárnej správy a vypísanie príslušného tlačiva je preto jednoduchým racionálnym krokom každého pestovateľa či chovateľa. Dobrým príkladom je príbeh rodinnej ekofarmy Odorica, ktorá sa nachádza v trojuholníku medzi obcami Levočské Lúky, Levoča a Spišský Hrhov, a rovnako webová stránka predajcov z dvora (<http://www.predajzdvora.sk/>).

Coworking

Pracujúci z domu, freelanceri, ľudia, ktorí často cestujú a pracujú na svojich cestách, mamičky na materskej dovolenke alebo nezamestnaní hľadajúci si prácu, majú k dispozícii priestory spoločne využívané kancelárie. Za čas strávený v nej je stanovený poplatok. Využívanie tohto priestoru je možné si predplatiť a často zahŕňa služby potrebné pri vykonávaní práce, ako napríklad internetové pripojenie, využívanie tlačiarne, občerstvenie v podobe kávy a minerálok, ale napríklad aj preberanie zásielok. Koncept spoločne využívané kancelárie sa so zmenou potrieb pracujúcich a vznikom nových profesií stal populárnym na celom svete a teší sa veľkej obľube. Je nákladovo efektívny, eliminuje sociálnu izoláciu jeho užívateľov a vytvára nové, aj pracovné spojenectvá.

Záhradky v rómskych komunitách

Podpora zmyslu života, medzietnický dialóg a spolupráca, znižovanie kriminality, zlepšovanie zdravotného stavu, potravinová sebestačnosť, ekonomické benefity pre spoločnosť a obnova

krajiny sú cieľmi projektu Rómovia – záhradníci združenia Svatobor, ktorý je realizovaný vyše 10 rokov s cieľom dosiahnuť pozitívne zmeny v komunite.

Sociálne podnikanie

Typ tohto podnikania predstavuje prístup začínajúcich podnikov a podnikateľov, v ktorom vyvíjajú, financujú a implementujú riešenia sociálnych, kultúrnych alebo environmentálnych výziev. Príkladom je na Slovensku, ale aj vo svete známy obecný podnik v Spišskom Hrhove, ktorý vznikol ako reakcia na riešenie nezamestnanosti v obci (<https://www.spisskyhrhov.sk/obec-2/organizacie-v-obci/hrhovske-sluzby-sro/hrhovske-sluzby-sro-135sk.html?ftresult=obecnC3%A1+firma>).

DOBROVOĽNÍCTVO

V našej spoločnosti sa čoraz viac stáva trendom zapájanie občanov a občianok do dobrovoľníckych aktivít. Tento trend sa rozmáha najmä u mládeže, aj keď sa prierezovo čoraz viac udomácňuje vo všetkých komunitách v meste či obci. Izolovanosť už viac nesvedčí životu najmä v mestách, a tak obyvatelia s túžbou pomáhať a venovať svoj čas a zručnosti zmysluplným aktivitám hľadajú rôzne možnosti sebarealizácie a aktívneho prístupu k svojmu okoliu.

Webový portál o sociálnych službách a spolupráci v meste

Vytvára priestor na spoluprácu všetkých verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste Prešov. Stránka a občianske združenie Sociálny Prešov o. z. plní funkciu dôležitého komunikačného a informačného priestoru v oblasti poskytovania sociálnych služieb a sociálnej pomoci. Prináša informácie o dianí v meste na poli mimovládnych organizácií pod jednou strechou v ucelenej štruktúre a spája samosprávu, mimovládny, dobrovoľnícky a podnikateľský, pričom ako občianske združenie primárne realizuje komunitné projekty na území mesta Prešov a v Prešovskom kraji (<http://www.socialnypresov.sk/>).

Projekt je „živý a otvorený“, tvoria a obsahovo ho dopĺňajú okrem dobrovoľného tímu Inge, Renátky a Ľuba aj ľudia z mimovládok, verejnosť, podnikatelia. Od spustenia webu na požiadanie pripravujeme aktivity pre seniorov, zdravotne postihnutých, rodiny v kríze, sociálne vylúčených občanov, občanov z málo podnetného prostredia.

Portálom prekonávame bariéry, prinášame informácie aj o najjednoduchších aktivitách malých organizácií a prezentujeme ich činnosti, spájame ich a vytvárame aj priestor na spoločnú komunikáciu, prezentáciu a prípadnú spoluprácu.

Objavil pre nás nových ľudí, zážitky, milé stretnutia, motivujúce akcie, nové projekty. Ale hlavne množstvo nápadov, ktoré čakajú len na ďalšiu realizáciu spolu s ďalšími partnerskými organizáciami, jednotlivcami. Ukázali sme, že spoločne sa aj s minimom peňazí dajú „robiť veci“. Do svojho projektu sme zainvestovali ľudský potenciál, srdce, nadšenie, kontakty, skúsenosti a vlastné prostriedky.

Webový portál a občianske združenie SOCIÁLNY PREŠOV poskytuje služby:

- konzultácie, poradenstvo, pomoc pri písaní, implementovaní, zúčtovávaní projektov;

- spoluprácu s rôznymi organizáciami pri organizovaní rôznych podujatí v meste a okolí;
- malé projekty smerujúce k skvalitňovaniu života jednotlivých cieľových skupín spolu s MVO, dobrovoľníkmi;
- sieťovanie MVO a podnikateľských subjektov na území mesta Prešov pri rôznej pomoci;
- prednášky, workshopy, besedy, diskusie na rôzne témy podľa požiadaviek zdola;
- mediálna podpora viacerých podujatí.

Dobročinný trh

Dobročinný trh predstavuje platformu, ktorá poskytuje priestor a príležitosť prezentovať svoju činnosť rôznym MVO a chráneným dielňam z Prešova. Cieľom podujatia je priblíženie ich činnosti, výsledkov práce alebo výrobkov verejnosti. Dobročinný trh je aktivitou, kde spájame MVO s verejnosťou prostredníctvom prezentovania činnosti spojenou s dobročinným predajom ich produktov ako výsledku rôznych terapií s rôznymi cieľovými skupinami.

Dobry trh je možné realizovať v interiéri alebo v exteriéri. Zároveň, okrem prezentácie činnosti MVO, zariadení sociálnych služieb, chránených dielní a pod. a predaja ich výrobkov za dobročinný príspevok, sa jednotlivé organizácie prezentovali aj kultúrnymi vystúpeniami na pódiu na námestí. Tam môže verejnosť bližšie spoznať jednotlivé zraniteľné cieľové skupiny cez ich kultúrne vystúpenia, ako aj prostredníctvom ich činnosti. Tieto prepájacie aktivity medzi organizáciami a verejnosťou pomáhajú k spoznávaniu, vzájomnej informovanosti, komunikácii a možno aj spoločným aktivitám, čím si organizácie môžu získať dobrovoľníkov, 2 % z daní, prípadne sponzorov a partnerov na ďalšiu spoluprácu a pod.

www.socialnypresov.sk/zdravotne-postihnuti-obcania/aktuality/543-dobry-trh-2013-fotogaleria).

Medzigeneračné aktivity využívajúce princíp dobrovoľníctva

Harmónia medzi generáciami v Harmónii – spoločné stretnutie seniorov a žiakov

Medzigeneračné stretnutie, ktoré sa realizuje v zariadení pre seniorov alebo v spolupráci s lokálnym zariadením pre seniorov. Podujatie má za cieľ vzájomne spoznávať a vymieňať si skúsenosti medzi staršími a mladšími generáciami. Napríklad, prváci zo základných škôl mali v Prešove možnosť vyskúšať si, ako sa pripravuje oheň v prírode alebo varí guláš na ohni. Mladí aj starší spoločne kreatívne tvoria program podujatia. Okrem varenia môžu spolu športovať a súťažiť v rôznych športových alebo vedomostných disciplínach. Zámerom je, aby rôzne generácie prežili spoločné chvíle v príjemnom prírodnom prostredí, spojené so vzájomnými rozhovormi, ktoré prispievajú k budovaniu medzigeneračných vzťahov plných úsmevov a ľudskosti. Zároveň podujatie otvára pre deti možnosť vidieť, ako vyzerá život starkých v zariadení pre seniorov, čo im ponúka novú skúsenosť a predstavu o živote (www.socialnypresov.sk/novinky/617-harmonia-medzi-generaciami-v-harmonii).

Babka, dedko, nájdeme sa...? – spoločné aktivity seniorov a detí z detských domovov

Zámerom je prepájanie dvoch osamelých cieľových skupín: seniorov zo zariadenia pre seniorov a detí z detského domova. Kľúčom k realizácii je plán, príprava a uskutočnenie rôznorodých aktivít, ktoré spoločne so zariadením pre seniorov a detským domovom pripravíte. Občianske združenie Sociálny Prešov vystupovalo ako koordinátor týchto aktivít v súčinnosti so zástupcami oboch inštitúcií. Realizovať môžete rôzne kreatívne, športové popoludnia, spoločné návštevy galérií, návštevy krytej plavárne, vianočné posedenia, kde sa navzájom obdarujú vlastnoručne vyrobenými darčekom. Aktivitou môže byť aj spoločné zdobenie vianočného stromčeka spoločne vyrobenými ozdobami, spoločné pečenie, zdobenie medovníkov a pod. V rámci takto

dizajnovanej aktivity sa dajú spojiť rôzne osamelé cieľové skupiny a spoločne s nimi napláňovať viacero pravidelných i nepravidelných aktivít na základe ich potrieb a možností. Stretnutia sa môžu striedavo uskutočňovať v zariadení pre seniorov a v detskom domove alebo aj v iných priestoroch a častiach mesta/obce, ako sú galéria, kino, divadlo, mestský úrad, kúpalisko (www.socialnypresov.sk/novinky/791-babka-dedko-najdeme-sa, www.socialnypresov.sk/novinky/832-harmonia-medzi-generaciami-v-harmonii-jesenne-kreacie).

Výstava obrazov – prezentácia zraniteľných cieľových skupín

Prezentácia zraniteľných cieľových skupín sa dá realizovať rôznymi spôsobmi na rôznych miestach s využitím potenciálu existujúcich amatérskych alebo profesionálnych umelcov, žijúcich vo vašej lokalite. Napríklad, v Prešove sa podarilo odprezentovať šikovného nepočujúceho mladého výtvarníka prostredníctvom vernisáže a výstavy jeho obrazov v priestoroch mestského úradu a kancelárie prvého kontaktu. Išlo o vernisáž výstavy obrazov Matúša Baňasa. Súčasne je možné realizovať aj výstavu amatérskych a profesionálnych umelcov, ktorí nemajú žiaden hendikep, ale otvorenie výstavy využijú na zviditeľnenie konkrétnej cieľovej skupiny (seniori, deti, Rómovia, mládež, ženy atď.), ktorá potrebuje pomoc (www.facebook.com/media/set/?set=a.715081021835739.1073741866.588377987839377&type=3).

Informačná aktivita/dobrovoľnícke aktivita

Databáza organizácií, ktoré boli registrované v rámci možnosti získať 2 % z daní. Na webovej stránke svojej organizácie môžete zverejniť organizácie a konkrétne sumy, ktoré im boli poskytnuté. Cieľom je informovať a zvýšiť povedomie verejnosti o tom, čo 2 % z daní sú a na čo sa dajú použiť. Databázu organizácií v danej lokalite o tom, koľko peňazí z 2 % daní získali, zverejňujeme preto, aby verejnosť mohla mať kontrolu, ako organizácie použili tieto finančné prostriedky (<http://www.socialnypresov.sk/novinky/932-poukazte-2-zo-svojich-dani>).

Aktivita – podujatia organizované z 2 % z daní

Organizácia môže nadizajňovať rôzne aktivity pre rôzne cieľové skupiny. Je veľmi dobré, ak prostredníctvom aktivít smerujúcich k pomoci, propagácii rôznych cieľových skupín sa tieto prostriedky cez 2 % z daní vracajú späť medzi ľudí. Dôležité v tomto celom je aj informovanosť a osveta.

Záver

Atlas inšpirácií projektových zámerov je otvoreným dokumentom, ktorý bude priebežne dopĺňaný občianskymi združeniami, neziskovými mimovládnyimi organizáciami a aktívnymi občanmi o ďalšie inšpirácie, ktoré pomôžu aktívnym občanom a občiankam naštartovať svoje aktivity v mieste ich pôsobenia. Atlas sa tak stane živým dokumentom spolupráce naprieč celým Slovenskom.

OBČIANSKA AGENTÚRA KOMUNITNÉHO ROZVOJA 1317

Občan a občianka je poslanie na celý život. Občianska agentúra komunitného rozvoja 1317 vznikla na základe potreby zastrešiť aktivity v Humennom a okolí týkajúce sa rozvoja komunitného života, pričom slúži ako konzultačno-lektorská základňa vytvorená na pomoc a podporu aktivít a fungovania občianskej spoločnosti v mieste pôsobenia občianskych združení, mimovládnych organizácií, iniciatív, jednotlivých občanov, prípadne iných subjektov. Agentúra aspiruje ponúkať podporu aktivít rozvíjajúcich pohľad občanov na miesto svojho pôsobenia a spolupracovať so samosprávou v prípadoch, kde bude táto spolupráca prínosná pre rozvoj vzťahov a komunikácie medzi občianskym sektorom a spravovaním vecí verejných

OBČIANSKA – občania a občianky sme všetci, je to naše celoživotné poslanie, ktorému sa nedá vyhnúť; agentúra bola vytvorená aktívnymi občanmi pre občanov

AGENTÚRA – synonymický výraz pre zastupiteľstvo, v tomto prípade zastupiteľstvo občanov

KOMUNITNÉHO – komunit je v Humennom a okolí veľa, sú naším hlavným cieľom pri budovaní ich kapacít a následne pri budovaní kapacít mesta a okolia, pričom pomôžeme každej jednej komunite, ktorá bude mať o pomoc a spoluprácu čestný záujem so zreteľom na posilňovanie spolupráce a férovosti príležitostí v meste

ROZVOJA – všetko sa vyvíja, naším cieľom je rozvoj potenciálu subjektov v meste a okolí a nastavenie spolupráce a podpory pre ľudí, ktorým ide o rozvoj prostredia, v ktorom žijú

1317 – rok prvej písomnej zmienky o Humennom

OBČIANSKE ZDRUŽENIE SOCIÁLNY PREŠOV